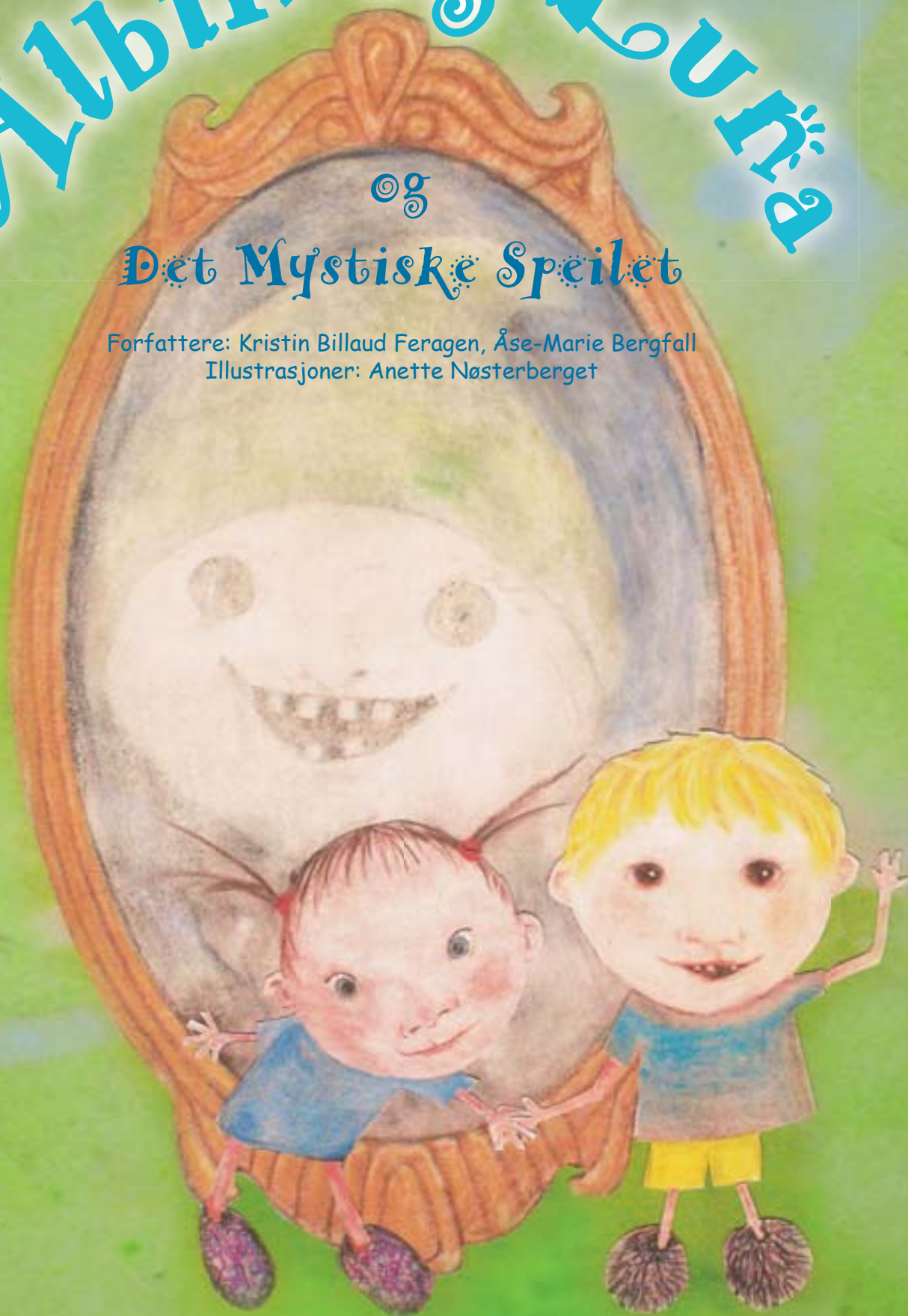

Albin og Lura

og

Det Mysteriske Speilet

Forfattere: Kristin Billaud Feragen, Åse-Marie Bergfall
Illustrasjoner: Anette Nøsterberget

Utgiver:

Bredtvet kompetansesenter

Forfattere:

Kristin Billaud Feragen

Åse-Marie Bergfall

Illustrasjoner:

Anette Nøsterberget

Layout og trykk:

Merkur-Trykk AS

www.merkurtrykk.no

Opplag:

3 500 eks.

1. opplag

ISBN: 978-82-92725-19-1

Du må bruke
et virkelig speil!

Albin og Luna

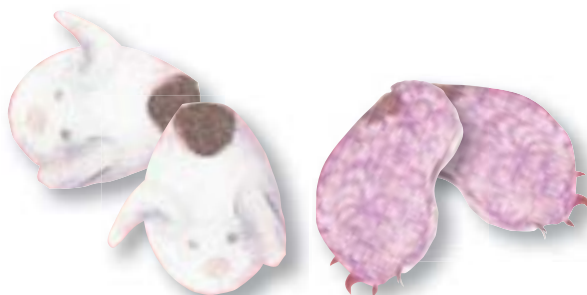
og

Det Mystiske Speilet

Albin og Luna har ikke møtt hverandre ennå.
De er begge født med noe som kalles for leppe-kjeve-ganespalte,
og det gjør at de ligner litt på hverandre.
Samtidig er Albin og Luna ganske forskjellige.

Luna vet at mange kan se at hun er litt annerledes. Det synes hun er greit.
Luna liker alt som er nytt og spennende, som for eksempel å være på sykehus.
Albin liker ikke at han er født med spalte, og vil helst ikke at andre skal oppdage det.
Han synes sykehus er skummelt.

En dag møtes Albin og Luna på sykehuset..

”Hei, jeg heter Luna!” Hun hadde tatt blodprøve, og hadde en stor plasterlapp på armen sin. Albin svarte ikke. Han gjemte seg godt under dyna. Luna hoppet ut av senga og gikk bort til Albins seng. Forsiktig løftet hun bort dyna. ”Oj, du er jo også født med spalte! Så gøy, da er vi to!” Albin så overrasket på henne. Jo, han kunne se at Luna også var født med spalte. Men var det noe å være så glad for?

Luna viste fram plasterlappen hun hadde på armen. ”I morgen skal jeg opereres!” smilte hun stolt. ”Og etterpå får jeg helt sikkert besøk og presanger!” Albin presset kosekaninen sin inntil brystet. Han skulle også opereres neste dag, men han syntes bare det var skummelt, og var redd for at det skulle gjøre vondt...

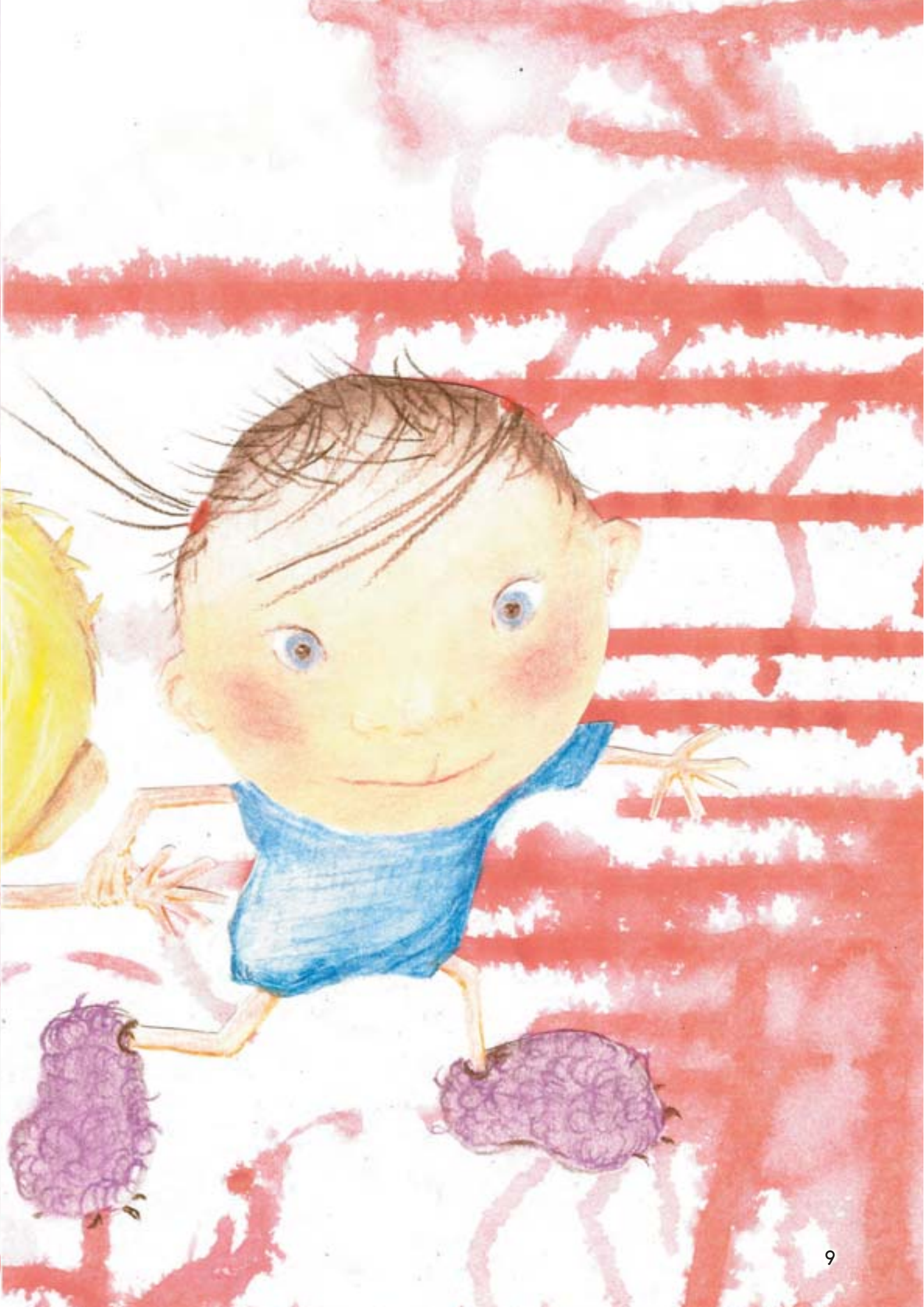
”Skal jeg vise deg hvor lekerommet er?” spurte Luna. Albin hadde ikke tenkt på at det var lekerom på sykehuset. Det hørtes fint ut. Men kunne han bli med den jenta som han ikke kjente ennå? Luna var allerede på vei ut døra. Kanskje best å bli med, så han ikke ble alene igjen på rommet.

”Mamma har sagt at jeg ikke må gå så langt, for da kan jeg gå meg bort!” mumlet Albin. Men det hørte ikke Luna, for hun var allerede langt foran ham i gangen.

Albin la merke til en gutt som sto og stirret på dem, og Albin syntes det så ut som om gutten pekte på ham. Albin ønsket at han var usynlig. Han løp bort til Luna. ”Tenk om vi går oss bort,” sa Albin. ”Vi går oss ikke bort,” sa hun. ”Og det er mange voksne her som vi kan spørre om veien om det trengs.”

”Her er lekerommet!” sa Luna og gikk inn først. Det var ingen andre der inne. Midt på gulvet sto et stort bord med tegnesaker. Det var også dukker, biler og bamser der. Både Albin og Luna hadde lyst til å tegne.

Luna tegnet seg selv med en strek under nesa. ”Hvorfor tegner du en strek der?” Albin pekte. ”Det er jo sånn jeg ser ut!” svarte Luna. ”Jeg liker ikke å tegne en strek, jeg,” sa Albin. Og det kunne Luna se var sant. Albin tenkte litt mens han farget håret på tegningen. Så sa han: ”Hvorfor... Hvorfor har vi egentlig en strek over leppa? Ingen andre som jeg kjenner har det. Bortsett fra deg, da!” Albin følte seg modig som hadde spurt om noe han hadde lurt på lenge.

”Host - Host,” sa det i rommet.

Barna ble helt stille. ”Host-host!” sa det igjen. Luna kikket opp på Albin. ”Har du vondt i halsen?” spurte Luna. ”Nei, det var ikke meg,” svarte Albin. Det var jo bare de to der inne. Hvem var det da som hadde hostet? ”Host!” Der hørte de det igjen! Barna snudde seg. Lyden kom fra et hjørne hvor det sto noen hyller. Luna spratt opp av stolen. ”Så rart! Dette er mystisk. Skal vi se hva det er? Kom, Albin!” Luna gikk mot hyllene. ”Nei, jeg vil ikke...” mumlet Albin, og holdt hardt i blyanten sin, men var litt nysgjerrig, han også.

Det var mye rart på hyllene. Klosser og gamle bøker, en bamse som manglet en arm og en ball med for lite luft. Helt på toppen av hylla sto det noe mystisk under en gammel gardin. Den sto for høyt til at barna kunne rekke opp dit, så Luna hentet en krakk, dro den bort til hylla og klatret opp på den.

”Du kan falle ned,” sa Albin, og tenkte på alle de gangene han hadde hørt de voksne si at det var farlig å klatre for høyt opp. ”Det gjør ikke noe,” sa Luna. ”Det er ikke så høyt.” ”Det synes jeg,” sa Albin med så lav stemme at Luna ikke kunne høre det. Hun var opptatt med å løfte vekk tøystykket. En sky av støv fløt langsomt utover rommet. Albin nøs. ”Prosit!” sa en stemme på hylla. Og nå så Luna og Albin at under tøystykket var det et gammelt speil.

Luna plasserte speilet på bordet og tittet inn i det. ”Jeg ser noe her! Kom og se, Albin!” Et par søvnige øyne gløttet nysgjerrig på dem fra speilet, og en liten nese og en munn kom til syne. ”Huff, det var så mye støv på den gardinen! Det var godt dere fjernet den. Kan jeg hjelpe til med noe? Jeg hørte noen stille et spørsmål. Det var derfor jeg våknet. Jeg eelsker spørsmål!” Luna og Albin så overrasket på hverandre. Hva var dette? Et snakkende speil?

”Jada-jada, jeg vet det er rart at jeg er et speil OG at jeg kan snakke. Men jeg har bodd her på dette sykehuset så leenge, og har både hørt og sett mye. Så jeg vet en hel del, altså. Men hvorfor er dere her, da?” ”Vi er født med spalte”, sa Luna. Hun begynte å forklare hva det var, for det var hun veldig vant til. Men Speilet avbrøt henne med et smil og sa ”Spalte vet jeg hva er. Her på dette sykehuset er det mange barn med spalte. Hver dag.”

Albin ble overrasket. Han som hadde trodd at han var den eneste i hele verden med spalte. Helt til han møtte Luna og visste at de var i alle fall to. Var det mulig at det var mange andre også?

”Jeg har et spørsmål,” sa Luna. ”Hvorfor har Albin og jeg spalte, men ikke storebroren min eller lillesøsteren min?”

”Å, det var et vanskelig spørsmål,” svarte Speilet. ”Det er noe til og med sånne kloke forskere ikke helt vet. Men de sier at det kan være mange forskjellige grunner til at det blir sånn.”

En sykepleier åpnet døra til lekerommet og stakk hodet inn. ”Der er dere jo! Nå er det kveldsmat. Foreldrene deres lurte på hvor dere var blitt av. Bli med inn på rommet deres.” ”Vi kommer!” sa Luna. Hun klatret raskt opp på krakken og satte Speilet tilbake på hylla.

”Dette er vår hemmelighet,” hvisket Luna. ”Ikke fortell noen om Speilet!” Albin nikket. Det følte godt å ha en hemmelighet sammen med Luna.

Det var natt. Albin våknet. Mamma lå og sov like ved. En stor, gul måne skinte ned på ham gjennom vinduet. I senga ved siden av snorket Luna. Så heldig hun var, som ikke var redd for noe! Albin gruet seg alltid til operasjonene, tannlegebesøkene og når han skulle til ørelegen. Og så ble han så lei seg når de andre barna ertet ham. De sa at han ikke kunne snakke ordentlig. Men han skulle snart begynne hos noe som het logoped. Og da ville han lære å snakke sånn som alle de andre, det hadde mamma og pappa sagt.

Albin tenkte på Speilet. Han hadde så mange spørsmål. Kanskje han kunne snakke litt mer med det? Albin kikket ut i korridoren. Det var helt stille og ingen å se. Han listet seg bort til lekerommet.

Der borte var hylla med Speilet på. Og krakken som Luna hadde klatret opp på. Albin tenkte seg litt om. Og klatret forsiktig opp. Det var høyt og skummelt. Han tok tak i Speilet og klatret forsiktig ned igjen. Så satte han Speilet ned foran seg, og fant fram en pute han kunne sitte på. Der satt de begge to. I mørket.

Først så han bare seg selv i Speilet. En trøtt gutt med håret til alle kanter. Så var det den skjeve nesa, og den dumme streken over leppa. Og tennene som manglet og som gjorde at han alltid pleide å le med lukket munn så ingen skulle se det. Det var vanskelig å le med lukket munn. Det visste Albin. Å smile med lukket munn var mye lettere.

Albin tenkte på Luna. Han hadde sett at hun lo og smilte med hele munnen. Det var akkurat som om hun ikke brydde seg om at det var noe som var annerledes. Så heldig hun var.

Plutselig skvatt han til. Ansiktet hans ble byttet ut med et annet. Speilets eget ansikt. "Gjesp! -Å, er det morgen allerede?" Speilet gløttet med søvnige øyne bort på Albin. "Neida," hvisket Albin. "Jeg bare lurte på om vi kunne prate litt, for jeg får ikke sove?"

”Hva er det du lurte på?” spurte Speilet og gjespet. Albin ble litt redd for at han hadde forstyrret Speilet. At Speilet skulle bli sint fordi han hadde vekket det midt på natta. Han lurte på om han skulle gå igjen. Men det var jo så mye han grublet på...

Speilet kremtet og sa: ”Jeg kjenner noen barn som lurte på så mye at det nesten ikke er plass til alle spørsmålene inne i kroppen deres.” ”Ja,” mumlet Albin. ”Sånn er det for meg. Tror jeg.” Nå var Speilet helt våkent og kikket med store, snille øyne på Albin. ”Hva er du redd for akkurat i natt?” spurte Speilet.

Albin sukket, tenkte litt og sa ”Jeg er redd for sprøyter. Og så er jeg redd det skal gjøre vondt å operere. Og... tenk om jeg våkner mens legen opererer!” ”Det var mange ting å være redd for,” sa Speilet sakte. ”Jeg skjønner at du våknet i natt, da.” ”Luna er så modig, hun,” sa Albin. ”Jeg skulle ønske jeg var som henne.” Speilet klukket litt og sa: ”Ja, Luna er modig.” ”Det er urettferdig,” sa Albin. ”At jeg skal være så redd og Luna så modig.”

Det var stille en liten stund. Så sa Speilet: ”Jeg synes du er modig som står opp midt på natta for å snakke med et gammelt speil.” Albin så opp på Speilet. ”Og jeg synes du er modig som tør å si hva du er redd for.” Det hadde Albin aldri tenkt på.

A painting of a child's back, seen from behind. The child is wearing a blue top with a small bow at the back and a pink skirt. On their back is a large, textured, yellow and orange shape that resembles a large, fluffy object or a piece of fabric. This shape is framed by a wooden arch, which is part of a mirror or a decorative frame. The background is a textured, greyish-blue color.

Speilet fortsatte å snakke. "Da slipper du å ha alle spørsmålene inni deg helt alene, vet du. Hvis du snakker om det du er redd for, finner du kanskje ut at det ikke er helt som du tror. Eller at den du snakker med er redd for det samme. Det er lettere å være to som er redde enn bare én."

Det var jammen sant, tenkte Albin. Var det derfor det kjentes så godt å være sammen med andre når han var trist eller redd? Var det derfor det var så fint når mamma eller pappa holdt hånden hans? Og når Luna smilte til ham?

Albin følte seg plutselig litt mindre ensom og litt mindre trist. "Jeg går og legger meg igjen, jeg, Speil. Nå tror jeg kanskje jeg klarer å sove litt til." Albin krabbet opp på krakken med Speilet, nesten uten å tenke på at det var skummelt. "Sov godt!" sa han i det han listet seg ut av lekerommet. Men Speilet hadde allerede sovnet igjen.

Neste morgen ble Luna og Albin vekket tidlig. De fikk ikke lov til å spise eller drikke før operasjonen, bortsett fra en slags sovesaft. Den gjorde at de ble rolige og slappe i kroppen før de skulle bli operert.

Albin lå med kosekaninen sin i armene og tenkte på det Speilet hadde sagt til ham på natta. Luna satt i senga med et dataspill og så ikke ut som hun tenkte på så mye mer enn det akkurat nå. Da de våknet i dag hadde hun snakket masse om at hun gledet seg til etter operasjonen, for da skulle hun få besøk. Bestevenninnen skulle kanskje komme. Hun skulle få gaver.

Og helt sikkert spise masse is. Albin bodde langt unna, så han visste at han ikke ville få besøk. Derfor var han ekstra glad for at kaninen var med på turen. Den skulle få være med helt inn på operasjonsstua. Det var fint. Og heldigvis fikk også mamma lov til å være sammen med ham på sykehuset.

Sykepleieren kom inn til dem begge med sovesaften. Så la hun et plaster på hånda deres med en bedøvelseskrem under. ”Den heter Emlakrem,” smilte sykepleieren. ”Englekrem,” hørte Albin.

Mange timer hadde gått. Albin var blitt operert først. Mamma hadde holdt ham i hånda da han ble trillet inn på operasjonsstua. Kosekaninen var også god å holde i da. Han hadde kjent at det kriblet i magen, nesten som sommerfugler. Luna hadde måttet vente litt til før det var hennes tur. Men nå var begge ferdig operert, og de var blitt trillet tilbake til rommet sitt igjen.

Albin var overrasket. Det gjorde jo ikke vondt! Han hadde sovet hele tiden mens han ble operert. Og da han våknet, hadde en smilende sykepleier stått ved senga hans og sagt at nå var operasjonen over. Albin følte seg trøtt og hadde fått medisin slik at han ikke skulle ha vondt. Mest av alt følte han seg rolig. Det hadde jo gått veldig bra. Så rart. At han hadde gruet seg liksom for ingen ting!

Albin snudde seg mot Luna. Forundret så han at store tårer rant nedover kinnene hennes. Hun som alltid var så glad. Nå satt hun bare der helt stille, og Albin kunne se at hun gråt. Albin så seg rundt etter pappaen til Luna. Men han var visst ikke der akkurat nå.

”Er du lei deg, Luna?” spurte han forsiktig. Luna nikket. ”Jeg savner bestevenninnen min,” snufset hun. Albin så på kosekaninen sin. ”Du kan godt få låne kaninen min litt,” sa han. ”Du er snill, du!” sa Luna og smilte med tårer i øynene.

Nå var det tre dager siden Albin og Luna var blitt operert. Luna var gått til kiosken med pappaen sin. Albin hadde lyst til å gå til lekerommet mens han ventet på henne.

Ute i korridoren bråstanset han. Den samme gutten som han hadde sett den første kvelden, sto der nå også. Da gutten så Albin, begynte han å le. "Hva har skjedd med nesa di?" ertet gutten. Albin kjente at han hadde lyst til å begynne å gråte. Han mumlet lavt at han skulle til lekerommet. "Hva sa du?" spurte gutten og smilte ekkelt. "Jeg skjønner ikke hva du sier!" Gutten kom nærmere. Albin ble redd, og hjertet slo kjempefort. Ordene satt helt fast inne i ham. Som vanlig. Albin løp så fort han kunne forbi gutten og inn på lekerommet. "Reddhare!" hørte han i det han lukket døra raskt etter seg. Heldigvis kom ikke gutten etter. Albin gikk andpusten bort til krakken og krabbet opp til Speilet.

”Hva har skjedd?” spurte Speilet og kikket nysgjerrig på Albin. Albin fortalte om gutten. ”Jeg likte ikke at han lo av meg! Han sa at nesa mi var skjev,” snufset han. ”Kanskje han bare var nysgjerrig da,” sa Speilet. Albin snufset igjen. Det var vel ingen grunn til å si ekle ting?

”Synes du at nesa di er skjev da?” spurte Speilet. ”Selvfølgelig!” svarte Albin. ”Så rart,” sa Speilet. ”Det synes nemlig ikke jeg.” Albin gløttet forbauset opp på Speilet. ”Alle ser vel at den er skjev,” sa Albin og svelget. ”Jeg liker ikke å ha spalte!” fortsatte han, ”og jeg synes det er så dumt at alle spør! For da...” Albin stoppet midt i setningen. Han visste ikke helt hvorfor det var dumt egentlig. ”Føler du deg annerledes, da?” spurte Speilet. Albin kikket på Speilet. Akkurat slik var det jo! Han følte seg annerledes - på en dum måte.

”Hmm...” sa Speilet. ”Det høres ut som om du føler at spalten tar veldig stor plass i ansiktet ditt, mens jeg bare ser et lite arr”. Speilet fortsatte å tenke høyt. ”Luna, hun føler seg annerledes på en god måte. Så rart!”

”Kanskje fordi hun synes det er spennende. Og fordi hun ikke bryr seg om at nesa er skjev. Og fordi hun har så mange ord. Og kanskje fordi hun har en bestevenninne,” sa Albin og ble nesten forbauset over alle ordene han hadde tenkt helt selv.

”Kanskje det,” sa Speilet og smilte lurt. ”Da går det kanskje an å øve seg, da?” fortsatte Speilet. ”Øve seg på ikke å bry seg så veldig. Øve seg på å tenke gode tanker. Og øve seg på å finne ord på de vanskelige tankene?”

Albin ble sittende og gruble. Tenk om gutten hadde spurt bare fordi han var nysgjerrig og ville prate med Albin? Kanskje han skulle svart gutten at han var født med spalte, at det var derfor nesa var annerledes og at han ikke kunne si alle lydene helt riktig ennå? Og kanskje han kunne fortelle om operasjonen også? Albin følte seg plutselig sterkere. Han smilte glad til Speilet og gikk for å finne Luna.

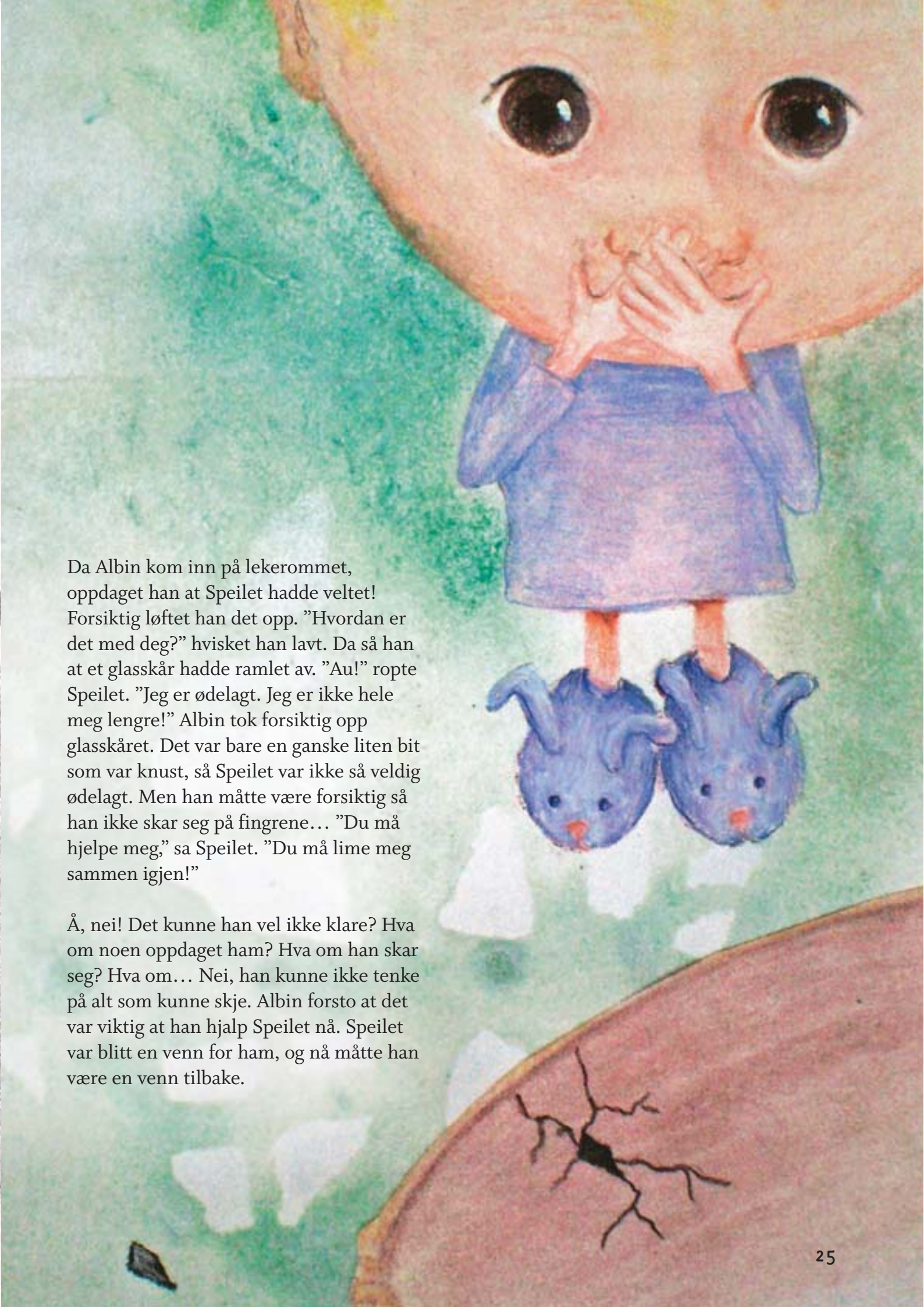

Neste dag fikk Luna endelig besøk av bestevenninnen sin. Hun hadde fått gaver og blomster, og nå satt de i senga til Luna og spiste is og fniste. "Du er heldig som har fått så mange gaver," sa venninnen med blid stemme. "Og så kan du spise så mye is du vil!" "Ja," sa Luna. "Men det er fint, for vet du hva? Det var faktisk litt vondt da jeg våknet etter operasjonen."

Albin hadde vært sammen med dem en stund, men følte seg litt utenfor. Mamma hadde gått ut til butikken for å kjøpe noe de kunne kose seg med. Han bestemte seg for å besøke Speilet.

Da Albin kom inn på lekerommet, oppdaget han at Speilet hadde veltet! Forsiktig løftet han det opp. "Hvordan er det med deg?" hvisket han lavt. Da så han at et glasskår hadde ramlet av. "Au!" ropte Speilet. "Jeg er ødelagt. Jeg er ikke hele meg lengre!" Albin tok forsiktig opp glasskåret. Det var bare en ganske liten bit som var knust, så Speilet var ikke så veldig ødelagt. Men han måtte være forsiktig så han ikke skar seg på fingrene... "Du må hjelpe meg," sa Speilet. "Du må lime meg sammen igjen!"

Å, nei! Det kunne han vel ikke klare? Hva om noen oppdaget ham? Hva om han skar seg? Hva om... Nei, han kunne ikke tenke på alt som kunne skje. Albin forsto at det var viktig at han hjalp Speilet nå. Speilet var blitt en venn for ham, og nå måtte han være en venn tilbake.

Albin gikk ut i den travle sykehuskorridoren. Han måtte finne noe han kunne bruke til å lime Speilet sammen med. Der sto det en tralle med mye rart oppi. Albin så en saks, en eske med bandasjer, og sannelig var det en eske med plaster der også. Raskt tok han esken og stakk den ned i lomma si. Han skulle legge den tilbake etterpå, bare låne den litt. Inne på lekerommet hørte han hvordan Speilet snufset. ”Nå skal jeg hjelpe deg,” sa Albin stolt. Han fant glasskåret og la det forsiktig på Speilet, der det skulle være. ”Au!” skrek Speilet. ”Hva gjør du?” ”Nå skal alt bli bra igjen!” trøstet Albin, og festet glasskåret med en passe stor plasterlapp.

I det samme kom Luna inn døra. Bestevenninnen hadde dratt hjem igjen. ”Hva holder dere på med?” Albin fortalte hva som hadde skjedd. Speilet smilte, men barna kunne se at øynene var triste.

”Er det du ikke glad for at du ble reparert?” spurte Luna. Speilet så ned og mumlet. ”Det var snilt av Albin å reparere meg. Men nå er jeg ødelagt.” ”Det var jo bare en liten bit av deg som var ødelagt,” sa Luna. ”Det synes nesten ikke. Albin har reparert deg veldig fint!” ”Det har han sikkert,” sa Speilet. ”Men nå vil alle se at jeg ikke kan være et godt speil lenger.” Albin måtte tenke litt. Det hørtes ut som om Speilet trodde at det ikke gikk an å bruke det lenger. Og det var jo feil. Biten som var gått i stykker var jo veldig liten. Det var mye speil igjen som ikke var ødelagt.

Så rart! Albin og Speilet var uenige om hva de så - igjen. Ikke uenige sånn at de kranglet. Men uenige sånn at de liksom ikke så det samme. Albin følte at han hadde en skjev nese, mens Speilet ikke syntes den var så skjev. Og nå var det Speilet som mente at det var stygt fordi det hadde gått i stykker, mens Luna og Albin syntes at Speilet var like fint for det.

”Luna og jeg kan speile oss veldig fint i deg,” sa Albin og følte seg litt stor og sterk. ”Det er helt sant,” sa Luna. Plutselig ble Speilet veldig flau og så på Albin og Luna. Så lo Speilet høyt. Luna og Albin så på hverandre. Så lo de også, sammen med Speilet. En lang stund.

Etterpå satt Albin og Luna og kikket på seg selv i Speilet. Speilet smilte til dem. De satt ved siden av hverandre. Albin så det lyse håret sitt. Han så på nesa. Kanskje den ikke var så skjev egentlig? Og streken var jo egentlig bare en strek. Akkurat som på Luna. Luna la armen sin rundt Albin. Det kunne han se i Speilet. Man han kunne kjenne det på kroppen også. Det var fint med en ny venn.

Så var det tid for kveldsmat. Luna og Albin måtte gå tilbake til rommet sitt.

Albin skvatt til. Ute i gangen sto den samme gutten som hadde stirret og ledd av ham. Men nå var ikke Albin så redd lengre. Bare akkurat redd nok til at han turte noe han aldri hadde prøvd før. Han tenkte på det Speilet hadde sagt, at gutten kanskje egentlig bare var nysgjerrig og ikke mente å være slem.

”Bare gå du, Luna,” sa han. ”Jeg må bare gjøre noe først.” Han gikk rett bort til gutten, som stirret overrasket på ham. ”Hei,” sa Albin. ”Jeg heter Albin. Jeg er født med en total leppekjev- og ganespalte.” Albin svelget. Han hadde klart å si det lange, vanskelige ordet som han hadde hørt legen og de voksne si så mange ganger! Det ordet var så langt at gutten i gangen ble helt stille. Albin tok sats igjen: ”Det er derfor jeg har en strek under nesa, om det er det du lurer på. Og jeg synes godt du kunne spurt i stedet for å peke. Er det noe mer du vil vite?”

Gutten puttet hendene i lommene. Han visste ikke hva han skulle si. Albin var visst tøffere enn han hadde trodd.

”Det ser rart ut,” mumlet gutten. Men nå kunne Albin se at gutten egentlig ikke var så farlig, og at han kanskje var ekkel fordi han følte seg litt alene han også. Akkurat som Albin hadde gjort før han traff Luna. Det var dumt og vondt de tingene gutten hadde sagt, men Albin tenkte på det Speilet hadde sagt, at han kunne øve seg på å ikke bry seg om det. ”Kanskje du vil bli med på rommet vårt,” sa Albin. ”Så kan vi spise kveldsmat sammen?”

”Bare kom inn,” sa Luna med et stort smil til Albin. Hun hadde hørt alt sammen og syntes at Albin hadde vært skikkelig modig!

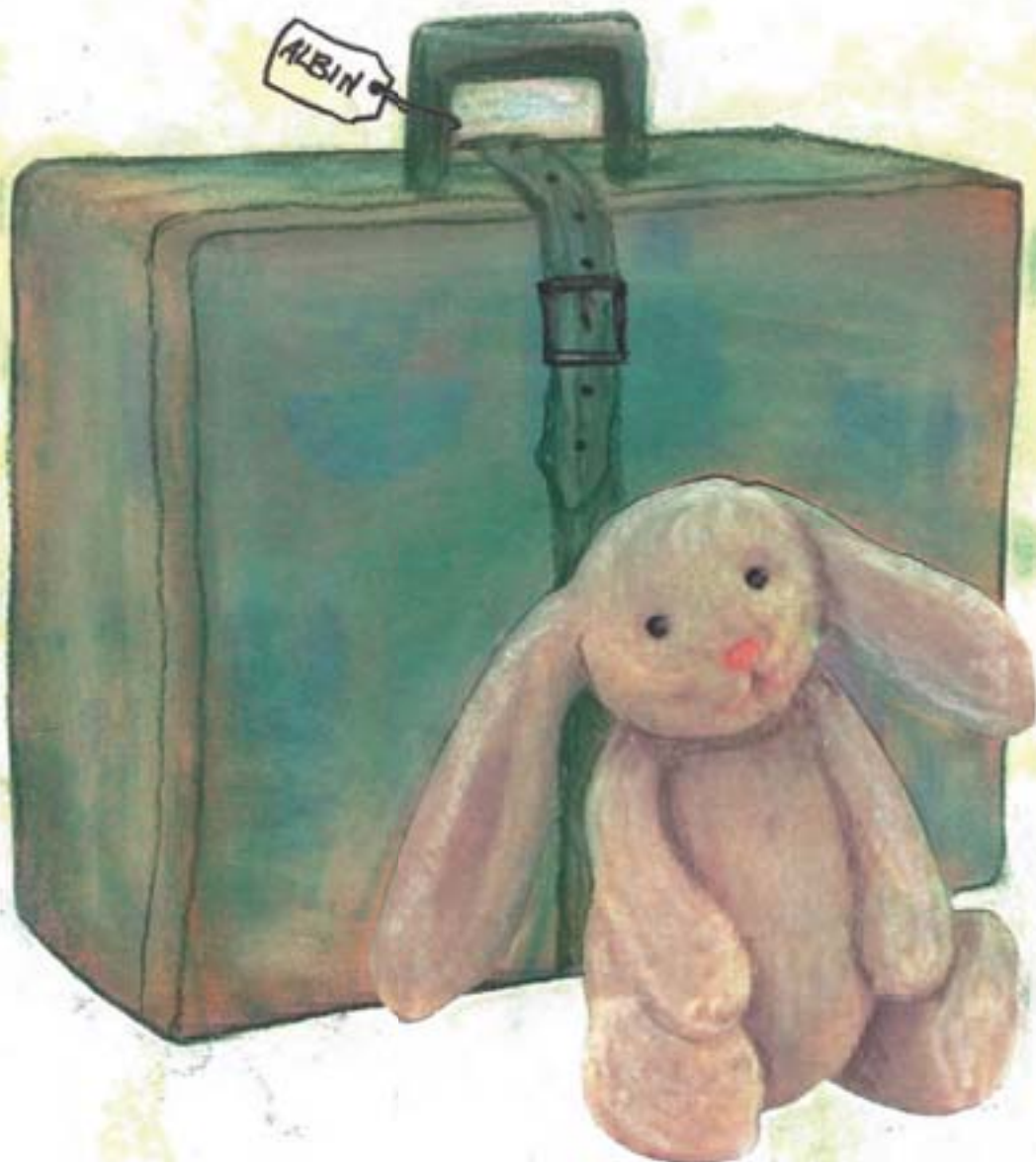

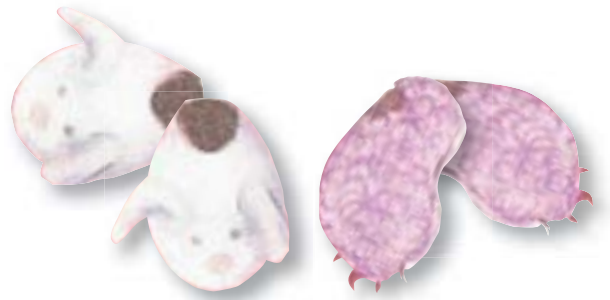
Dagen for hjemreise var kommet. Albin og Luna pakket sakene sine og ga hverandre en lapp med adresser og telefonnummer. De bodde langt unna hverandre, men ville fortsette å være venner.

”Vi må jo si ha det til Speilet!” sa Luna plutselig. Det måtte de jo ikke glemme! Barna løp bort til lekerommet.

På hylla var det ikke noe speil. Men det lå en pakke der! ”Til Albin” sto det på pakken, med snirklete bokstaver. ”Til meg?” sa Albin overrasket. Han rev av papiret. Og under papiret, inne i eska, fant han nye, tøffe tøfler! Han stakk føttene oppi. De passet perfekt. Nå skulle han kaste de gamle, utslitte kanintøflene sine. Dem trengte han ikke lenger!

En sykepleier stakk hodet inn døra. ”Er dere her igjen? Foreldrene deres venter på dere. Dere må komme nå.” ”Hvor er det blitt av det speilet som sto her?” spurte Luna. ”Her inne har det aldri stått noe speil,” svarte sykepleieren. Albin og Luna så overrasket på hverandre. De visste jo at det hadde vært et speil der inne. Et snakkende speil. Eller...?

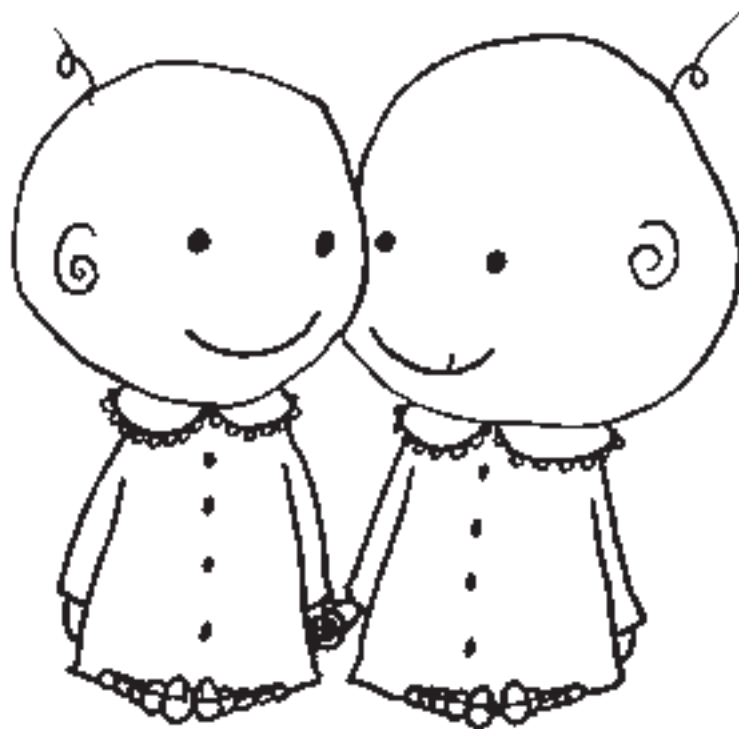

Hva vet du om spalte?

Hva synes du er fint med å være født med spalte, og hva synes du er dumt?

Noen ord til de voksne om hvordan boka kan brukes

Albin og Luna har fortalt sin historie.
Mange barn vil kanskje kjenne seg igjen, enten de er født med spalte eller ikke.
Samtidig vet vi også at mange barn og deres foreldre kan ha andre historier
og andre spørsmål enn Albin og Luna.

Neste del av boka inneholder informasjon om:

Hva en spalte er, og hvorfor og hvordan noen får spalte.

Hva skjer før en operasjon?

Hvordan spalten behandles og hva fagpersonene gjør.

Litt om forskjellige følelser.

Hvordan oppleves det å operere, reparere, kontrollere...?

Hvor mye betyr egentlig utseendet?

Hva kan barnet svare hvis andre spør om spalten?

Det er mye informasjon i bokas faktadel. Hensikten er ikke at alt skal leses på en gang.
Men vi håper dere tar boka fram når det er noe dere lurere på
– slik at vi kan lure på det sammen.

Det letteste er da å kikke i **Stikkordregisteret** hvor dere finner sidehenvisninger.

Nederst på de fleste sidene står det ”*Albin og Luna og deg*”.

Der finner dere spørsmål og tema fra historien
som voksne og barn kan gruble på sammen. Gjerne flere ganger.

Albin og Luna hadde et mystisk speil som de kunne snakke med. Ikke alle har det.
Heldigvis har barn voksne rundt seg som kan være speil for dem slik at de lettere får
øye på egne følelser og opplevelser, og kan øve seg på å sette ord på disse.
Barn som skiller seg litt ut vil ofte få mange spørsmål. Dersom de selv kan svare på
spørsmålene de får, er de bedre rustet til å takle andres nysgjerrighet.

Å oppdage hva andre føler og tenker er som en reise...
Vi håper at ”Albin og Luna og Det Mystiske Speilet” kan få være med på akkurat
din reise.

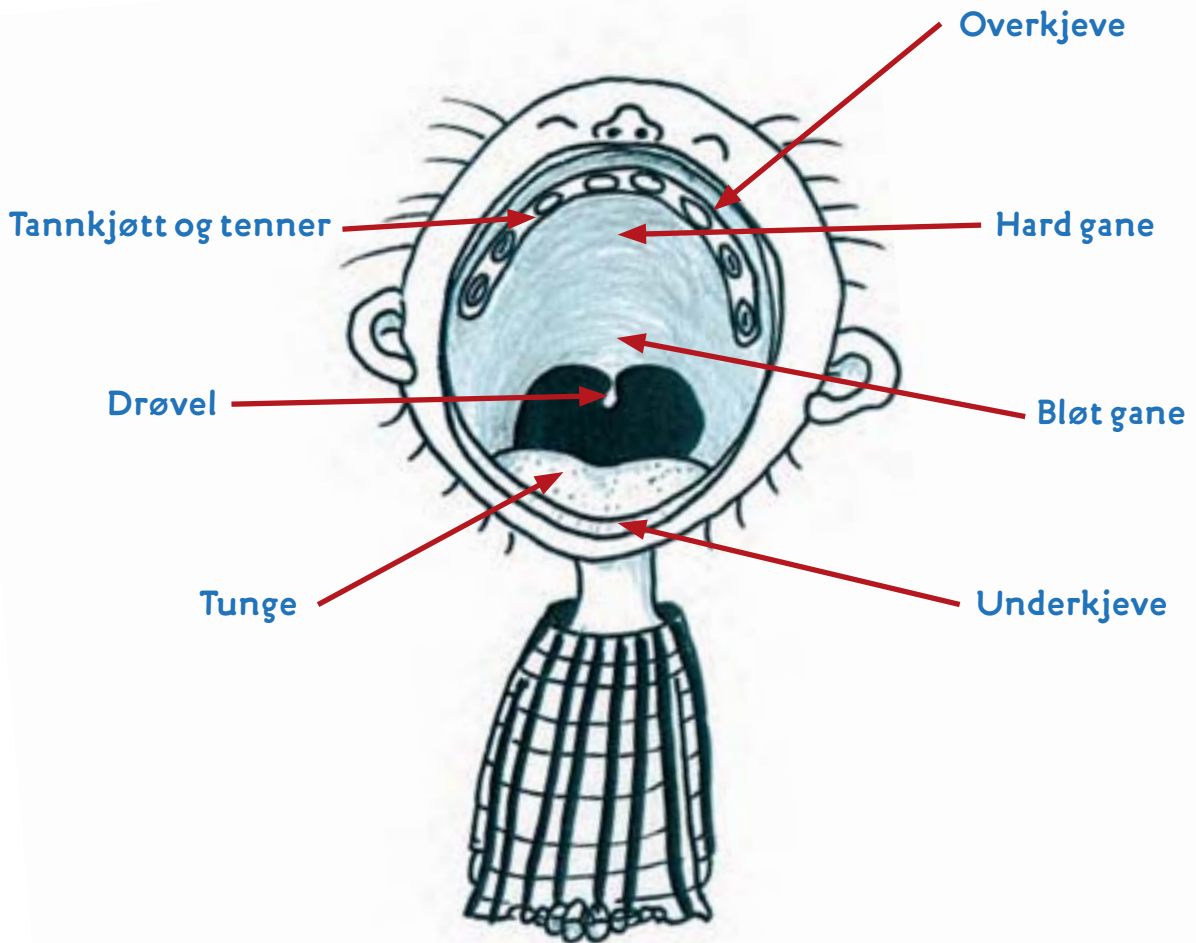
Ase-Marie Bergfall
Logoped

Kristin Billaud Feragen
Psykolog

"Her er jeg!"

Hva er en spalte?

Forskjellige spaltetyper

Er du født med spalte?
Hvilken spaltetype har du?

Isolert ganespalte

Leppespalte

Leppe-kjevespalte

Leppe-kjeve-ganespalte

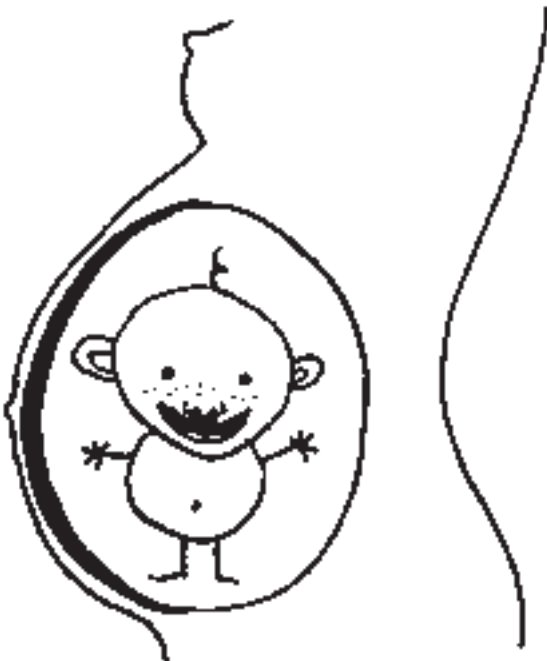
En spalte i leppen og/eller i kjeven kan være på én side (enkeltsidig) eller på begge sider (dobbeltsidig).

Hvordan blir det spalte?

Når barnet vokser inne i morens mage, er det i begynnelsen **like lite som en fingernegl**. Når det er 5-12 uker gammelt, er det en åpning i den delen som etter hvert blir leppen, kjeven og ganen. Denne åpningen skal vokse sammen og lukke seg nesten som en **glidelås**. Noen ganger virker ikke glidelåsen som den skal. Det kan hende den ikke har virket i det hele tatt, eller at den har lukket igjen bare litt av leppen, kjeven eller ganen. Når glidelåsen ikke har virket, blir barnet født med det vi kaller **spalte**.

Hvorfor er det noen som får spalte mens andre ikke får det?

Mange **forskere** flere steder i verden prøver å finne svaret på dette. Det vi vet, er at det er mange forskjellige grunner til at det blir sånn: Om det er flere i familien med spalte (**arv**) og hvordan barnet i magen er blitt påvirket av det som er rundt det (**miljø**).

Hva betyr...?

Spalte: Spalte betyr at det er en åpning. Det som er åpent når barnet blir født (leppen, kjeven eller ganen), blir lukket igjen når barnet opereres.

Arv og miljø: Arv er de egenskapene vi blir født med og som vi har arvet fra våre foreldre, mens miljøet er det som er rundt oss.

Forsker: En person som har som jobb å finne svar på vanskelige spørsmål.

Hvor mange har spalte?

I Norge blir det født omtrent 120 barn med spalte hvert år.

Det betyr at for hvert 1000 barn er det omtrent 2 som har spalte.

Albin og Lura og deg

- ❖ **Lura** visste at det var **flere barn** som hadde spalte. Det visste ikke **Albin**. Har **du** lurt på om det er mange som er født med spalte?
- ❖ Er det noen i **din** familie som er født med spalte? Vet **du** om andre som er født med det?

Hva skjer når barnet skal opereres?

Sykepleieren vet veldig mye om hva som er viktig å passe på når man er syk eller er blitt operert. Sykepleieren kan hjelpe hvis noen har vondt etter en operasjon, eller er usikker eller redd for hva som skal skje på sykehuset.

Mamma og pappa kan være på sykehuset med barnet hele tida. En av foreldrene kan sove på samme rom og følge barnet helt til operasjonsstua.

Hva betyr...?

”Sovesaft”: En ”ikke-grue-seg-medisin”. Den drikkes rett før en operasjon, og gjør at man føler seg litt slapp og trøtt.

Emlakrem: En **bedøvelseskrem** i et plaster som legges på hånda. Kremen gjør at hånda blir bedøvet slik at man ikke kjenner stikket så godt når **kanylen** settes akkurat der.

Kanyle (Veneflon): En liten nål som stikkes i hånda eller i armen. Den er festet til en tynn plastslange. Gjennom den kan barnet få **medisin** eller **næring**.

Intravenøs væske: Vann med sukker eller **næring** (stoffer som kroppen trenger). Væsken dryppes inn i blodet gjennom kanylen. Den gir kroppen det den trenger helt til barnet klarer å spise og drikke selv.

Narkose (bedøvelse, anestesi): Like før en operasjon får man **narkose**, slik at man sovner og ikke kjenner noe mens legen opererer. Narkose kan gis enten gjennom pusten (maske) eller blodårene (gjennom kanylen i hånda).

Smertepumpe: Et lite apparat som gir **smertestillende medisin** gjennom en kanyle hvis barnet har vondt. Når barnet bruker den, er det med på å bestemme hvor mye medisin kroppen trenger.

Hva skjer DAGEN FØR en operasjon?

- ❖ De **voksne** som følger barnet skal snakke med sykepleier, med legen som skal gi bedøvelse og noen ganger med kirurgen
- ❖ **Barnet** skal ta tempen for å sjekke at det ikke er sykt (ikke har feber)
- ❖ Noen barn tar blodprøve
- ❖ Fotografen tar noen bilder av barnet
- ❖ Dusje og skifte til sykehusklær

Hva skjer SAMMEDAG som en operasjon?

- ❖ Ikke spise eller drikke (faste)
- ❖ Ta tempen
- ❖ Emlakrem og kanyle
- ❖ ”Sovesaft”

Kan man våkne mens legen opererer?

Nei, det kan man ikke. I en operasjonsstue er det mange apparater. Når barnet legges i narkose, koples disse apparatene til barnet. Da kan legene og andre pleiere passe på at alt er som det skal. De følger med på hvordan hjertet slår, og at barnet puster fint og sover godt. Når operasjonen er over, vekkes barnet.

Hva gjøres med spalten?

Hva betyr...?

Kirurg: En kirurg er en lege som er veldig flink til å operere. Å kunne veldig mye om noe kalles å være **spesialist**. En kirurg som opererer barn med spalte er spesialist i det å operere, og spesielt flink til å operere spalter.

Bentransplantasjon (BT): Hvis det har vært en spalte i kjeven, kan ikke tennene vokse fram akkurat der. Under operasjonen tar legen en liten bit med bein fra barnets hofte. **Beinbiten** blir lagt inn i åpningen i kjeven. Da vil tennene kunne vokse fram der spalten var.

Fistel: En fistel er en **åpning** eller et hull som oppstår etter en operasjon. Man kan for eksempel ha en fistel i ganen. Da må man kanskje ha en ekstra operasjon for å lukke den.

Operasjoner

Leppespalte	→	Leppelukking (ca 3-4 mnd)
Isolert ganespalte	→	Ganelukking (ca 1 år)
Leppe- og kjevespalte	→	Leppelukking (ca 3-4 mnd) Bentransplantasjon (ca 7-11 år)
Leppe- kjeve- ganespalte	→	Leppelukking (ca 3-4 mnd) Ganelukking (ca 1 år) Bentransplantasjon (ca 7-11 år)

Operasjoner som noen barn med spalte kan ha:

- ❖ Noen barn med spalte må ha en ekstra operasjon i **svelget** (halsen) hvis de får for mye luft ut gjennom nesa når de snakker.
- ❖ **Andre operasjoner** kan også være nødvendige. Noen ganger hender det også at ungdommer eller voksne selv ønsker en tilleggsoperasjon, for eksempel en neseoperasjon, når ansiktet er ferdig utviklet.

Albin og Lina og deg

- ❖ **Albin** gruet seg til **operasjonen**, mens **Lina** syntes det var spennende. Har **du** blitt operert noen gang? Hvordan synes **du** det var å bli operert? Hva husker **du** best?

Logopeden

Hvorfor er det vanskelig for noen barn med spalte å si noen lyder?

På grunn av spalten i ganen, lurer man på om tungen kanskje lettere legger seg bak i munnen. Det kan skje både mens barnet er inne i morens mage og når barnet skal lære seg å snakke. For noen barn er det vanskelig å finne fram til riktig sted i munnen for å lage lyder som formes rett bak tennene, som for eksempel **T, D, S** og **L**. Det kan da være lettere å si lyder som blir laget bak i munnen, for eksempel **K** og **G**.

Hva betyr...?

Logoped: En person som jobber med **språk** og **tale**. Logopeden kan hjelpe barn til å forstå hvordan lydene skal sies riktig. Ofte kommer logopeden på besøk til barnehagen eller skolen for å trene med barnet der.

Nasalitet: Vi kaller det å være nasal når stemmen får en spesiell klang (lyd) når vi snakker. Man kan være nasal på to måter:

HYPONasalitet betyr at man får for **lite luft** ut gjennom nesa når man snakker. Det kan skje for eksempel hvis man har skjev nese, og det blir trangt for luften å komme ut.

HYPERNasalitet betyr at man får for **mye luft** ut gjennom nesa når man snakker. Det kan for eksempel komme av at ganen er for kort eller at musklene i ganen eller i svelget ikke beveger seg så godt når man snakker.

Hvis stemmen høres **nasal** ut kan det være viktig å undersøke dette nærmere. En måte å gjøre dette på er ved **nasoendoskopi** hos øre-nese-halslegen.

Kan nasalitet bli borte?

Noen ganger må man ha en operasjon for å få bort nasaliteten. Andre ganger hjelper det å trene sammen med en logoped.

Albin og Luna og deg

- ❖ **Albin** skulle begynne hos **logoped** for å lære seg å si noen lyder som han strevde med. Synes **du** det kan være vanskelig å si noen lyder? Har **du** vært til logoped noen gang? Hva gjorde **du** der?
- ❖ Synes **du** at du **snakker annerledes** enn vennene dine? Har **du** snakket med noen voksne om det? Hva sier de?

Øre-nese-halslegen

Hvorfor hender det at barn med spalte hører dårlig?

Når et barn er født med en spalte i ganen virker av og til ikke musklene helt som de skal i ganen og svelget. Dette kan påvirke hvordan barnet **snakker** og hvordan barnet **hører**. Hvis muskelen i ganen og svelget ikke virker helt som den skal, påvirkes veien opp til øret slik at det kan bli fylt med "slim". Da kommer ikke lyden så godt inn gjennom øret.

Øre-nese-halslegen undersøker ørene. Han ser også på ganens lengde og hvordan musklene i ganen og svelget virker.

Hvorfor er det viktig å undersøke hvordan ganen og svelget fungerer?

Hvis logopeden eller andre synes stemmen høres nasal ut, kan det være viktig å finne ut mer om hvorfor det er slik. En vanlig måte å gjøre det på er å bruke noe som heter **nasoendoskopi**. En slik undersøkelse kan gi oss svar på hva som vil være best å gjøre for at stemmen skal høres mindre nasal ut.

Hva betyr...?

Ventilasjonsrør (dren): Av og til må barn som er født med spalte få "dren". Det er små **plastrør** som blir operert inn i **trommehinnen** (innerst i øregangen), for å unngå at det blir liggende "slim" i øret. Etterpå vil barnet som regel høre mye bedre.

Nasoendoskopi: Først får man en bomullsdott med bedøvelse i nesa. Etterpå får man et bittelite **fotoapparat** som er festet ytterst på en tynn slange inn gjennom nesa. Kameraet filmer hvordan musklene i ganen og svelget beveger seg når barnet snakker.

Videofluoroskopi: En **røntgenfilm** som viser hvordan ganen og svelget fungerer når barnet snakker. Et annet røntgenapparat som brukes er **MR-scan**.

Albin og Lura og deg

- ❖ Har du **hørt dårlig** noen gang? Kanskje du har fått "**dren**" i ørene dine?
- ❖ Hvordan kan du merke at **du** eller andre hører dårlig?

Tannlegen

Hvorfor har barn som er født med spalte ofte skjeve tenner?

Mange barn og ungdommer må ha **tannregulering** fordi tennene deres står skjevt eller trangt, eller fordi tennene i overkjeven ikke passer med tennene i underkjeven når de biter. Det gjelder for alle barn, enten de er født med spalte eller ikke. Men barn som er født med spalte har oftere **skjeve tenner** enn barn som ikke er født med spalte, særlig når spalten har gått gjennom leppen, kjeven og ganen. Når barnet blir født med en leppe- og kjevespalte, har kjeven vokst annerledes enn det som er vanlig. Da kan tennene komme skjevt, eller det kan bli litt for mange eller litt for få tenner.

Visste du at når barnet blir født, ligger alt som skal bli til tenner klart inne i kjeven?

Hva betyr...?

Kjeveortoped: En tannlege som er spesialist i å jobbe med tenner hvis de vokser skjevt. Dette kalles for **tannregulering**. Noen ganger får man tannregulering fordi det mangler noen tenner, eller fordi det er for mange av dem.

Tannregulering: Det er for eksempel en **metallstreng** som tannlegen fester foran eller bak tennene slik at de langsomt dyttes den veien tannlegen vet er best.

Tannlegen tar avtrykk, fotografi (bilder) og røntgen:

Avtrykk lages med en slags grøt som ligger på en stor tannskje. Barnet skal bite i tannskjeen til grøten blir stiv. Når skjeen tas ut av munnen er det et avtrykk av tennene i den. Avtrykket viser hvordan tennene står i munnen.

Røntgenapparat tar et bilde av skjelettet. Et røntgenbilde av tennene viser også tenner som ennå ikke har vokst fram. Tannlegen ser da hvordan tennene kommer.

Albin og Lurå og deg

- ❖ Har du vært hos **tannlegen** noen gang? Hvordan var det?
- ❖ Noen barn med spalte synes det er dumt at de har **skjeve tenner**, eller at de **mangler tenner** der hvor spalten var. Hva synes du om **dine** tenner?

Psykologen

En psykolog lurte på hvordan det føles å være akkurat deg

Alle mennesker – både voksne og barn – kan synes at noe er **vanskelig av og til**. Det er helt normalt, og som regel holder det å snakke med venner, foreldre eller andre voksne når noe er vanskelig. Men av og til **sitter det vanskelige litt fast** i kroppen, i følelsene eller i hodet. Da kan psykologen hjelpe til slik at de vanskelige følelsene ikke tar for stor plass.

Psykologen er også opptatt av at det som går bra skal fortsette å gå bra!

Psykologen vil gjerne vite om det å være født med spalte gjør det vanskelig for barnet å ha **gode følelser om seg selv**, eller om det føles greit. Psykologen spør også hva barnet pleier å gjøre hvis noen stiller spørsmål om spalten, stirrer eller sier dumme ting (erter). Sammen med barnet, lurte psykologen på om barnet synes det han eller hun da gjør hjelper, eller om det hadde vært lurt å gjøre noe annerledes.

Det er lurt å snakke med en voksen du kjenner, eller med en psykolog hvis...:

- ❖ Du føler at alle ser spalten og du synes det er kjempedumt...
- ❖ Du gruer deg veldig til operasjoner eller undersøkelser du skal til...
- ❖ Du tenker mye på at du er født med spalte og synes det er dumt...
- ❖ Du føler at ingen skjønner hvordan du har det og hvordan det er å være akkurat deg...
- ❖ Du tenker at ingen liker deg...

Albin og Lurå og deg

- ❖ **Lurå** syntes det var **greit** å være født med spalte. **Albin** **likte det ikke**. Hvordan er det for deg?
- ❖ **Albin** og **Lurå** fant **Speilet** som de kunne **snakke med**, spørre om ting og fortelle om hvordan de hadde det. Hvem snakker du med når **du** trenger det?

Noen vanlige følelser

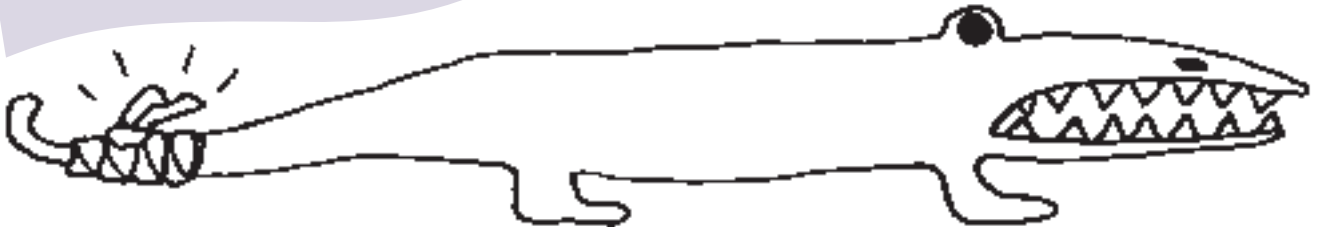
REDSSEL

Når noe er nytt og ukjent for oss, kan vi bli usikre på om vi klarer å ordne opp. Da kan vi bli **redde**. Når vi er **redde** banker ofte hjertet mye fortere, og vi kan føle oss helt kalde og rare i kroppen. Vi blir som oftest **redde** når noe oppleves som farlig. Det kan være lurt, for da er vi mer forsiktige, og det er viktig å være forsiktig når noe er farlig. Andre ganger **gruer vi oss** for noe som egentlig ikke er så farlig, men som vi likevel må gjøre (for eksempel en undersøkelse). Da kan det å være **redd** gjøre det vanskelig.

MOT

Vi er **MODIGE** når vi gjør noe som vi egentlig er **redde** for, men som vi likevel tør å gjøre. Å tørre å være **MODIG** gjør ofte at vi er mindre **redde** etterpå! Når vi har vært **MODIGE** kan vi også føle **STOLTHET**.

Man kan være alt fra litt **redd** til veldig **redd**. Å være litt **redd** heter å være usikker, engstelig eller bekymret, mens vi kaller det angst når vi er så **redde** at det blir vanskelig å ha det godt i hverdagen.

SMERTE

Å ha **vondt** heter å kjenne **smerte**. Å ha **vondt** er en ubehagelig følelse. Noen mennesker tåler **smerte** ganske godt, mens andre tåler det mindre. Når vi kjenner **smerte**, kan det gjøre oss **SINTE**, **redde** eller **triste**.

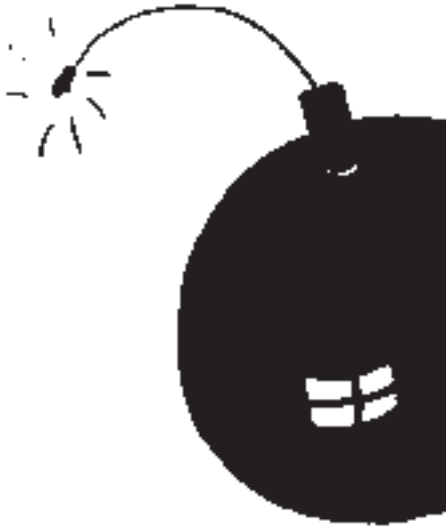
Albin og Lurå og deg

- ❖ **Albin** **gruet** seg oftere enn **Lurå**. Hvordan er det for **deg**? Gruer **du** deg ofte for ting, eller tenker **du** at det går som regel bra?
- ❖ **Albin** ble **modigere** etter at han var blitt kjent med **Lurå** og **Speilet**. Har **du** gjort noe som var modig? Hvordan følte **du** deg etterpå? Har **du** følt deg **stolt**? Når er voksne stolte av **deg**?
- ❖ **Albin** følte seg **redd** natta før han skulle opereres. Han var modig og gikk for å snakke med **Speilet**. Hva gjør **du** når du gruer deg eller føler deg alene? Hjelper det?

GLEDE

Å være **glad** kan kjennes ut som å ha masse gode luftbobler i kroppen. Vi blir **glad** når vi betyr noe fint for andre, eller når **noen** gjør noe hyggelig mot oss. Vi blir **glad** når vi får en ting eller vi **gjør** noe vi liker. Når vi er sammen med venner og føler at vi hører sammen, gir også det **glad**.

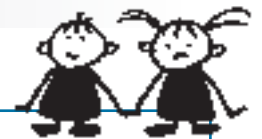
SINNE

Å være **SINT** er som å ha sprekkeferdige raketter inne i seg. Noen ganger er det så mange av dem at de må slippes ut av kroppen. Da ser de andre at vi er **SINTE**. Vi kan bli **SINTE** når noen ødelegger noe som er vårt eller når vi krangler med noen. Vi kan også bli **SINTE** hvis vi blir veldig **redde** for noe, eller blir ertet. **SINNET** er da et slags krutt som vi kan forsvare oss med. Men når det er for mye krutt, kan det bli vanskelig for andre å høre på den som er **SINT**. Av og til kan det være så mye krutt i kroppen at noen barn får lyst til å **SLÅ** andre når de er **SINTE**, selv om de vet at det ikke er lov.

Tristhet

Det å være **lei seg** eller **trist** kalles også **sorg**. Når vi er **triste** har vi tårer inne i oss, eller vi gråter slik at tårene kommer ut. Når vi er **triste** føler vi oss tunge og langsomme. Det er **trist** å miste noe eller noen som betyr noe for oss. Det er **trist** å høre noen man er glad i som krangler. Vi blir **triste** når noen har vært ekle mot oss, eller kanskje når voksne eller andre barn har vært **SINTE** på oss. Mange blir **triste** når de føler seg alene. Det heter også å **føle seg ensom**.

Albin og Lura og deg

- ❖ **Lura** var **glad** for å få bestevenninnen på besøk. Hva kjenner du gjør deg mest glad? Hva blir voksne rundt **deg** glade for?
- ❖ **Gutten i gangen** var flere ganger ekkel mot **Albin**. Det gjorde **Albin** **redd** og usikker. **Lura** ville nok blitt **sint** og sagt fra. Har **du** opplevd at noen er ekle mot **deg**? Hva gjør **du** da? Hjelper det? Kan **du** gjøre andre ting som virker bedre tror **du**? Snakker **du** med noen voksne rundt **deg** om det? Hva sier de da? Synes **du** at det hjelper?
- ❖ **Lura** **gråt** etter operasjonen. Hun sa det var fordi hun **savnet** bestevenninnen. Har **du** savnet noen veldig mye noen ganger? Hva gjorde **du** da? Tror **du** det også kan være andre grunner til at **Lura** gråt?

Hvordan føles det å være født med spalte?

Barn født med spalte har de samme følelsene som andre barn!

Det som kan være forskjellig, er at følelsene noen ganger kan handle om det å ha spalte, og det slipper jo barn som er født uten spalte.

De kan bli **SINTE** hvis de blir ertet fordi noen synes de ser annerledes ut. De kan **grue seg** for å møte nye mennesker som spør om spalten, eller stirrer på dem.

De kan bli **triste** fordi noen sier dumme ting til dem.

De kan bli **glade** fordi noen besøker dem på sykehuset og bryr seg om akkurat dem.

De kan **grue seg** eller **være redde** for operasjoner eller en undersøkelse som de egentlig ikke **TØR**, og klare det likevel.

Da er de **MODIGE** fordi de tør noe som andre ikke tør!

Noen barn føler seg *annerledes* på grunn av spalten.

Huskelapp:

Du bestemmer selv hvor mye plass spalten skal ta i livet ditt. Husk at den bare er en bitte liten bit av deg, og at du er mye mer enn den!

For noen er det greit å føle seg *annerledes*, mens andre synes det er vanskelig.

Noen barn føler at spalten tar veldig mye **PLOSS** i livet deres, og at alle ser den.

Andre barn tenker at det bare er et lite arr i ansiktet og at det ikke betyr så mye.

De føler at den personen de er og det de opplever sammen med andre, er viktigere.

Kanskje det går an å øve seg på at den ikke skal ta for mye plass?

Hva hvis det føles dumt å være født med spalte?

Noen ganger synes kanskje barnet det er dumt eller urettferdig at det ble født med spalte. Da er det viktig å snakke om det med noen som bryr seg, og som er gode til å lytte. Det kan være foreldre, andre voksne eller venner.

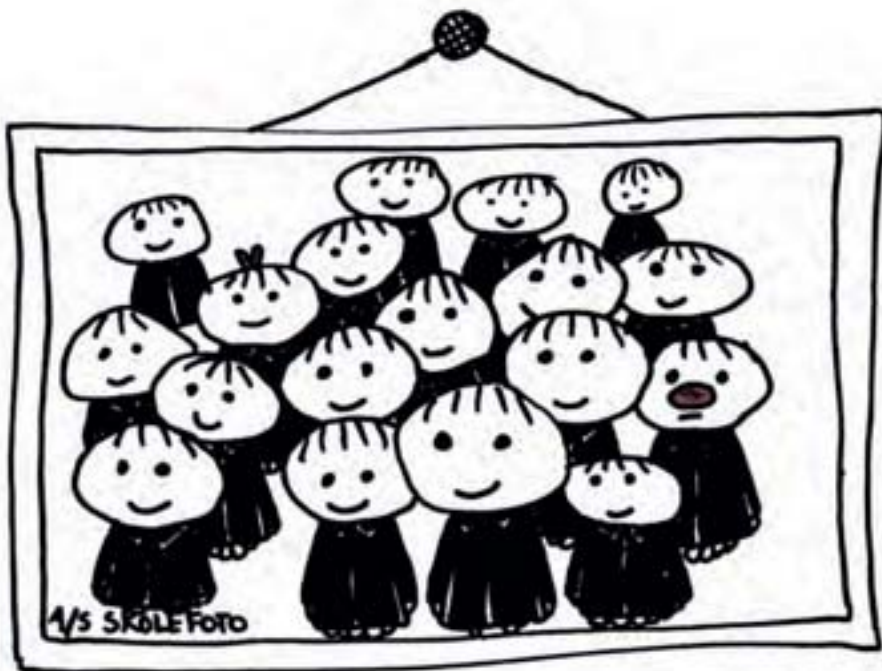
Hva gjør du hvis de voksne ikke hører på deg?

Noen ganger har voksne det veldig travelt, og hører ikke godt nok etter når barnet forteller om noe som er vanskelig. Andre ganger kan de si at det ikke er så farlig eller viktig, og at det går over. Ofte sier de det for å trøste, eller fordi de glemmer å spørre barnet hvordan det føles for akkurat dem. Da kan du:

- ❖ Prøve å si noe mer til dem om det som føles vanskelig
- ❖ Snakke med en annen voksen som du kjenner
- ❖ Snakke med en psykolog eller en annen voksen som jobber med barn

Huskelapp:

Du er den som vet best hvordan det føles for akkurat deg akkurat nå!

Albin og Lura og deg

- ❖ Albin følte at guttene i gangen **stirret** på ham. Har **du** opplevd at noen har stirret på **deg**? Hvordan var det? Hva gjorde **du** da?
- ❖ Har **du** opplevd at noen har **spurt** **deg** om spalten? Hvordan føler **du** deg hvis noen spør? Hva gjør **du** hvis noen spør? Snakker **du** med noen om det?
- ❖ Noen barn spør om det som er annerledes fordi de er **nysgjerrige**, mens andre spør for å **erte**. Hører **du** forskjellen når noen spør? Hva er egentlig forskjellen?
- ❖ Bli **du ertet**? Hva gjør **du** da? Har **du** snakket med voksne om det? Føler **du** at de kan hjelpe **deg**?

Hvordan føles det å operere, reparere, kontrollere...?

Hvordan føles det å operere?

Barn som er født med spalte må alltid ha minst én operasjon. Noen av operasjonene skjer når barna er så små at de ikke husker noe etterpå. Da er det fint om de voksne som var med kan **fortelle** hvordan det var, eller **vise bilder**. Da får barnet vite litt mer om seg selv når det blir større, hvis det lurer på hvordan det var.

Noen barn **gruer seg** for å operere, mens andre **glæder seg**. Når man våkner etter en operasjon, hender det av og til at det gjør **vondt**, og noen er **KVALME**. Noen barn har ikke lyst til å spise eller drikke rett etter en operasjon. Etter noen dager, føler de fleste seg helt vanlig igjen.

Noen barn tror at spalten kan opereres helt bort.
Da kan de bli lei seg når de forstår at det kan den ikke.

Hvorfor må spalten opereres og behandles?

Spalten blir ikke behandlet fordi barnet ikke er bra nok som det er! Den behandles for at tennene, leppen, ganen og nesen skal **virke best mulig**, slik det er når det ikke er spalte. Man tenker også at barnet føler seg mindre annerledes når spalten blir operert og tennene blir rettere.

Det blir ofte brukt ord som "å reparere" eller "bli finere". Da føler kanskje noen barn at de ikke er fine nok, eller at de er ødelagt. Det er en **trist** følelse. Det gjør at barnet kan føle seg annerledes på en dum måte.

Albin og Lurra og deg

- ❖ **Speilet** veltet på hyllen slik at en bit knuste. Det følte seg ubrukelig og ødelagt etterpå. Har **du** noen ganger følt at en bit av **deg** er **ødelagt**?
- ❖ Hvorfor tror du **Speilet** ble **flau** når det snakket med barna om at det var ødelagt? Har **du** noen ganger følt **deg** flau?

Hvor mye betyr egentlig utseendet?

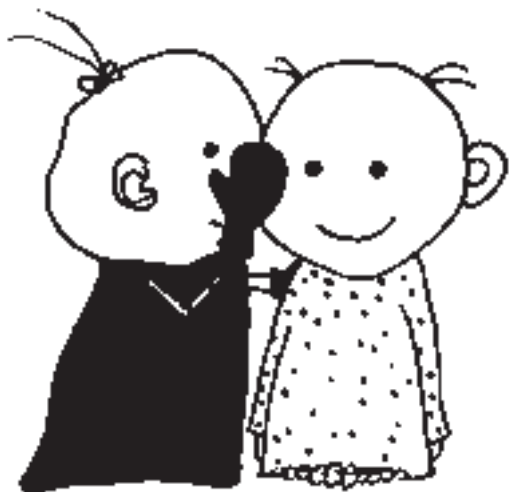
Noen barn er fornøyd med hvordan de ser ut. Andre barn er ikke så fornøyd. Det gjelder uansett om man er født med spalte eller ikke!

Hvor viktig er utseendet når vi møter noen?

Utseendet er ofte det første vi legger merke til når vi møter nye mennesker. Vi tror at vi vet mye om deres personlighet og hvem de er når vi ser hvordan de ser ut. Da kan det føles som om utseendet er veldig viktig.

- ❖ Tenk på vennene dine og hvorfor du liker dem. Skriv det opp på en lapp, eller be en voksen om å hjelpe deg. Hva står det på lappen din?
- ❖ Hva tror du vennene dine liker ved deg? Skriv også det opp.

Skrev du opp utseendet? Det tror jeg ikke du gjorde 😊, for de fleste av oss synes ikke utseendet er viktig når vi velger venner. Det gjelder også de som blir kjent med deg! De liker deg for det du ER og ikke for hvordan du ser ut.

Hva teller mest?

Når vi møter noen for **første gang**, legger vi merke til hvordan han eller hun ser ut. Men med en gang vi er blitt bedre kjent, er det mange andre ting som blir viktigere: Om den andre er **hyggelig, morsom, snill, god til å prate, god til å dele ting med andre, at du kan stole på ham eller henne, at dere kan ha hemmeligheter sammen, at dere kan leke sammen, at dere kan krangle og bli venner igjen**, og mye, mye, mye mer!

Det samme gjelder for deg!

Dersom du føler at andre legger merke til at du er født med spalte, og du synes det er dumt, så prøv å huske at med en gang de har blitt kjent med deg, er det det som du ER som er viktig for dem!

Albin og Lura og deg

- ❖ **Albin** var nok mindre fornøyd med **utseendet** sitt, kanskje på grunn av at han følte seg annerledes, mens **Lura** ikke brydde seg så mye om akkurat det. Er **du fornøyd** med hvordan du ser ut? Føler **du** deg **annerledes**? Er det fint eller dumt for **deg**?

Hva gjør jeg hvis andre spør?

Kanskje det hjelper med noen tips? Har du egne triks?

En spalte gjør at man kanskje ser litt annerledes ut enn det som er mest vanlig.

Nesen kan være skjev, det kan være et arr på leppen, talen kan skille seg ut, eller tennene kan se annerledes ut.

Når noe er annerledes, blir ofte andre mennesker nysgjerrige.

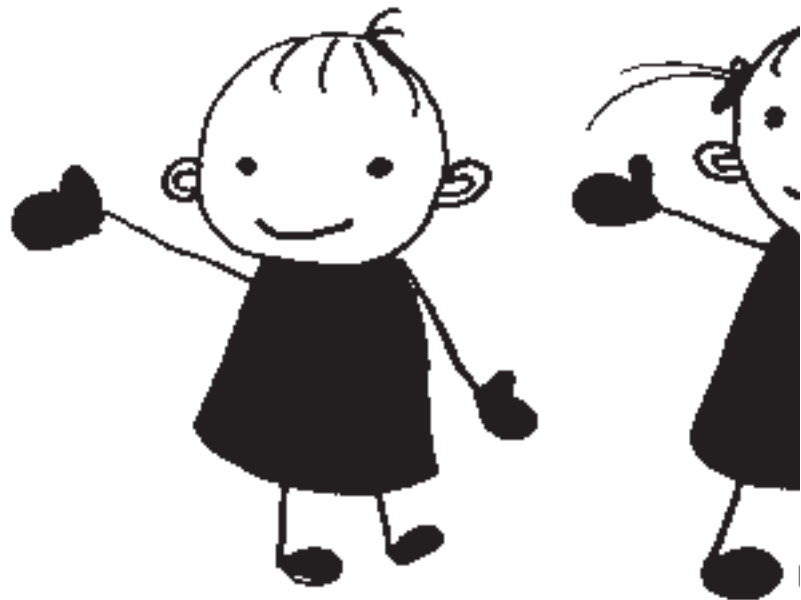

Kanskje du også har vært nysgjerrig når noe virker annerledes: for eksempel noen med **armen i gips**, noen med **rosa** hår, eller du ser en **kamel** i gata!

Men selv om det er normalt at andre kan være nysgjerrige, er noen barn som er født med spalte veldig lei alle spørsmålene som kommer om og om og om og om og om igjen. Det er også normalt!

Stikkordregister

Anestesi	s.38	Psykolog	s.43,47
Annerledes	s.46,48,49,50	Redsel	s.44,46
Arv	s.37	Regulering	s.42
Avtrykk	s.42	Røntgen	s.41,42
Bedøvelse	s.38	Sinne	s.45,46
Bentransplantasjon	s.39	Smerte	s.44
Dren	s.41	Smertelindring	s.38
Emlakrem	s.38	Smertepumpe	s.38
Ensomhet	s.45	Sovesaft	s.38
Erting	s.43,45,47	Språk	s.40
Faste	s.38	Spørsmål	s.43,47,50
Fistel	s.39	Stirring	s.43,46,47,50
Flau	s.48	Stolthet	s.44
Fosterutvikling	s.37,40	Svelget	s.39,40,41
Følelser	s.43-49	Sykehus	s.38
Gane	s.36,37,40,41	Sykepleier	s.38
Ganelukking	s.39	Tale	s.40,41
Glede	s.45	Tannlege	s.42
Ganespalte	s.36,39	Tannregulering	s.42
Grue seg	s.43,44,46,48	Tenner	s.36,39,42
Hypernasalitet	s.40	Tristhet	s.45,46,48
Hyponasalitet	s.40	Trommehinne	s.41
Hørsel	s.41	Utseendet	s.49
Intravenøs væske	s.38	Veneflon	s.38
Isolert ganespalte	s.36,39	Ventilasjonsrør	s.41
Kanyle	s.38	Videofluoroscopi	s.41
Kirurg	s.39	Øre-nese-halslege	s.41
Kjeve	s.36,37,39,42	Øret	s.41
Kjeveortoped	s.42		
Lege	s.39		
Leppe	s.36,37,39,42		
Leppelukking	s.39		
Leppespalte	s.36,39		
Leppe- kjevespalte	s.36,39		
Leppe- kjeve- og ganespalte	s.36,39		
Logoped	s.40,41		
Miljø	s.37		
Mot	s.44,46		
Narkose	s.38		
Nasalitet	s.40,41		
Nasoendoskopi	s.40,41		
Nysgjerrighet	s.47,50		
Operasjon	s.38,39,48		

Mine tanker:

A series of horizontal dashed lines for writing.

Mine tanker:

Dette er en bok som handler om å være litt annerledes

Albin og Luna er født med leppe-kjeve-ganespalte.
De møtes på sykehuset, hvor de skal opereres.
Hvordan synes de det er å være født med spalte, og liker de å være på sykehus?
Og hva skjer når de møter et mystisk speil som kan snakke?

Kanskje du er født med spalte selv, eller bare har lyst til å lære mer om det?

I denne boka får du vite mye om hva spalte er, hvordan den behandles, og hvordan det kan oppleves å føle seg litt annerledes.

”Albin og Luna og Det Mystiske Speilet” tar opp mange spørsmål og tema som barn og voksne kan gruble over sammen. Boka er ment å kunne brukes hjemme, i barnehagen, på skolen eller andre steder hvor barn og voksne snakker sammen om det å føle seg annerledes.

